

Petőfi. Ma nagy ünnepet ül Magyarország. Ötvenedik évfordulóján a nagy lyrikus halálának búcsújárását rendez a nemzet a segesvári csatatérre, hogy Petőfi emlékének áldozzon. Nemesak a vértanút, a nemzet hőst, hanem a szabadságharcz dalnokát is ünnepli. Mozgásba jött az egész ország, a hivatalos és nem hivatalos Magyarország s a föld népe siet meghódolni a költő szobra előtt azon a földön, a hol — állítólag — elesett. Kár, hogy az ifjúság a szünidőben szétszóródva nem fejezheti ki hódolatát a költőnek. Lapunk mai számának nagy részét Petőfi emlékének szenteltük, első cikkül adva azt a remek költői szárnyalású beszédet, melyet *Bartók Lajos* a Petőfi-szobor leleplezésekor 1897-ben mondott.

Szünidei utazások. Ditrichstein Viktor aradi VI. osztályos realista, a ki jelenleg Illés Albert úrnál tartózkodik Menyházán, szeretne valamely *dévai* kollégájával megismerkedni, hogy azután Déva vidékére kirándulhasson. Ha akad ilyen jó pajtás, ajánlkozzék neki társul levélileg. — *Takaró Géza* VII. osztályos gimnazista is a Balatonhoz rándult s onnan gyalog szándékozik a fővárosba jönni.

Képes levelező lapok. *Galantai Gyula* Budapesten VII. Almásy-ut 6. sz. alatt rendkívül szép *élővirágos levelező lapokat* adott ki. A gyűjtemény rendkívül szép; finoman préselt virágok vannak a levelező lapra ragasztva, még pedig: nefelejes, szegfű, margharét, árvácska, négylevelű lóher stb. Az érdeklődők forduljanak bővebb felvilágosításért hozzája. — *Kunetz Gyula* Palieson levelezőlap-cserébe óhaját lépni a tanuló társakkal.

Gyász. Lapunkat gyászos veszteség érte. Derék szedője *Deutsch Ignác*, egy végtelen tisztességes és szorgalmas ember, pár napi betegség után tifuszban meghalt. Mult számunkat még ő szedte s gyors pusztulása végtelenül fáj nekünk, a kik őt igen sokra becsültük. Legyen áldott emléke.

Szünidei utazások. *Vértesi János* budapesti diák (lakik VII., Dembinszki-utca 50. sz. III. 28.) a következő körutat szándékozik megtenni: Vác, Balassa-Gyarmat, Losoncz, Poprad, Késmárk, s a Poprad völgyén át Galicziába is kirándul egy napra. Visszafelé: Eperjes, Kassa, Miskolcz, Eger, Gyöngyösön át Budapest. Azon társak, a kik hajlandók vele tartani, vagy a jelzett városokban őt szívesen látni, lépjenek vele levélbeli összeköttetésbe. — *Rácz Sándor* hódmezővásárhelyi végzett VI. osztályos ifjú (jelenleg Turkevén lakik) pedig a Balatonhoz készül. Az uti programot mi neki magánlevélben elküldtük. A kinek kedve volna hozzá társul szegődni, az aug. 1-én megkezdendő utazás érdekében forduljon hozzá levélben.

Vándordiákok. Két vándordiák, *Gondy József* és *Fogl Tivadar* felső ker. isk. hallgatók, a kik Veszprémből gyalog zárándokoltak — mint egy vidéki lapban olvassuk — beállítottak a napokban a paliesi doktorhoz, hogy nekik nincs ugyan semmi bajuk, sőt nagyon is egészségesek. A jó doktor azonnal megértette a gyengéd célzást és ellátta őket lakással, kosztal, sőt reggel fürdővel is. És miután őket ilyen kitünően megkúrálta, a fiatal utasok elindultak további újtokra gyalog Kolozsvár felé. Ez aztán a jó doktor, a ki az egészségeseket is meg tudja gyógyítani. Csakhogy az ilyen «beállítás»-oknál ügyeljen a diákember arra, hogy a «beállítás» módjával szegyet ne hozzon ám a magyar diákságra. — *Deák János* és *Knetty Ferencz* a budai tanítóképző növendékei is nyakukba vették az országot s 15 nap alatt Budáról Újvidékre értek, még pedig per pedes apostolorum. Itt *Bruck J.* újvidéki igazgató látta őket szíves vendégszeretettel.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Megfejtési határidő 1899. augusztus 6.

A 29. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Természetrizsi kérdés: *Tranas* almafa (*Punica granata*). **Képrejtvény:** A ki sohasem tapasztalta mások hálátlanságát, az mit sem tud a magáéről.

Helyesen fejtették meg: *Rodowicz V.*, *Lichtenstern Béla*, *Litsék Zoltán*, *Téglás Géza*, *Puskás Endre*, *Hauser Elemér*, *Keveczky Vilmos*, *Borosnyai L. Oszkár*, *Soós Pál*, *Bartsch Sándor*, *Strausz Gyula*, *Vadas Zoltán*, *Böhm Gyula*, *Heller Jenő*, *Niegreis János*, *Glósz Ödön*, *Bagoly (?)*, *Fekete Agoston*, *Borosnyai László*.

A kitűzött könyvjutalmat *Verne: «Jégshin»* című művet *Borosnyai László* nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Ifj. **Cs. K.** Salzburg. Az az üzenet csakugyan másnak szült, mint a hogy az alábbi is azt illeti. — **R. M.** Tállya. 1.) Arra, hogy valakinek kísérleteit átnézzük, megbíráljuk s kijavítsuk, igazán nincs időnk. A szerkesztő, mint tanár évenként négyezer dolgozatot javít ki, hát bizony más hasonló munkára nem szívesen vállalkozik. 2.) A Gute Kamerad olyanforma, szerkesztői Kaltenbock János Stuttgartban, ára 4 forint 80 kr. — **B. S.** Balaton-Földvár. Minden iskolai német olvasókönyvben vannak olyan szemelvények jeles írók műveiből, melyek alkalmasak a stíl-gyakorlatra. — **M. A.** B.-pest. Kicsiny legény maga ahhoz, hogy olyan nagy fába vágja a fejszét. Budapestről a Pallas Lexikonban részletesen mindaz benne van, a miről maga írni szándékozik. Magánlevél írására csak a válaszbélyeg beküldése esetén vállalkozunk. — **Kezdő.** Az a fordítás, a mit beküldött, nem elég magyaros; a fordításnak u. i. hünek és magyarosnak kell lenni. — **I. Gy.** Ujbánya. Lejtényi Rovargyűjtő. Ára 50. kr., kiadóhivatalunkban is megrendelhető, ha az árát előre bélyegeken beküldi, bérmentve kapja meg. — **M. J.** Léva. Nem felel meg olyan közlemény a mi programunknak. — **D. G.** N.-Szeben. Olyan egyesületről nincs tudomásunk. — **N. G.** Budapestben nincs, hanem Ó Gyallán. — **Caius.** Verse nem üti meg a mértéket. — **P. L.** Csaba. Spirituszban. — **Kappa.** A vers elég gördülékenyen van fordítva. — **R. H.** A sárga rózsá — piros rózsá nem vált be.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149

«VILÁGPOSTA»

cím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és levélbélyegűjság jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt. A lap kiadóhivatala **Faludi Zsigmond** előnyösen ismert levélbélyegüzletében VII., *Erzsébet-körut* 28. szám alatt van.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	DR. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

PETŐFI ÜNNEPE.

Meg volt az ünnep, s a hódolat fényes, impozans volt. Olvastunk szép költeményeket, szép beszédeket. Az elhangzott sok fohász és imádság közül kettőt mi is átveszünk: *Ábrányi Emil* gyönyörű költeményét, melyet Segesváron maga szavalt el, és *Rákosi Jenőnek* azt a beszédét, melyet a fővárosi Petőfi-szobor előtt mondott. Mind a kettő érdemes, hogy az ifjúság olvassa, s majdan a jövődjő ifjúság is hozzá juthasson, ha évek múlva e lapokat forgatja. Mind a kettő méltó, hogy akkor, majd ha a tanuló ifjúság tart Petőfi-ünnepet, arra termelt szavalkók előadják.

A mikor önökhöz szölok, így kezdte *Rákosi*, az antik világ egy emberének lelke mozdul meg bennem. Nem a dicsők közül valóé, hanem *Herosztratoszé*, a ki fölgyújtotta *Diana* templomát, hogy a halhatatlanságra szert tegyen. Ő (Petőfi szobrára mutat) énekelte:

Szentegyház keblem belseje, ...

Ezt a szentegyházat szeretném én fölgyújtani, az önök keblében szentegyházat, hogy majdan az utódok emlékében azok közé álljak, a kik nem méltatlanul szólottak ma Petőfi ünnepén.

Semmi sem közönségesebb, mint a kö és a nyelv. A követ mindnyájan lábunkkal tapossuk, a gyerek dobálódzik vele, az úton porlik. És a nyelv — beszél mindenki örömben, búban, beszél unalmában is.

De jön a művész, ráteszi kezét a köre és belöle a milői *Vénusz* lesz, évezredek remeke, nemzetek kincse és büszkesége. És jön Ő (Petőfire mutat) és kifaragja a magyar nyelvet oly remekké, mint *Phidias* a követ.

Ez nekünk Petőfi. De ennél több is, mert szertelen nagyságában, pedig érezte, szídtá a maga

értékét, mikor a hazáért kellett meghalnia, nem kívánt különbnek lenni a legszintelebb névtelennél és rohant a halálba. A köszikla beállt porszemnek, a mikor a vihar e hazán söpört keresztül. Ötven év óta zokogtunk e gyászos nap emlékére. Évtizedeken át kerestük nyomát az ismert világban, leszállva érte a szibériai ölbányákba is: nem találtuk. És újabb évtizedeken át hamvait, porait kerestük, de hasztalan kerestük. *Nem maradt halandó részéből semmi, egy marék pora sem.*

Majd poétikus szavakban fejtegette *Rákosi*, hogy a sors isteni kedvezése volt, a költő iránt is, a nemzet iránt is, hogy tőlünk elragadta Petőfit és beszédét így végzi:

Abban az iszonyú viharban, a melyben véreső hullott az országra, Petőfi a villámot kezelte. Abban a fellegrában, melybe a magyar szabadságvédő csapat utolsó maradéka felhuzódott; a segesvári téren, fáklyával a kezében egy ifjú hős, ő állott. S mikor veszve volt minden, elszántan lépett a puskaporos hordóhoz és belevágta a fáklyát.

Voltak, a kik innen is megmenekültek, de hová lett ő? Eltűnt, szétfoszlott, párává lett, a levegőbe lett, szétterjedt a hazán, itt van feletünk, azt szívjuk be, azt adjuk ki lélekzetképpen.

A magyarok Istene egy fényben tündöklő drágakövel ajándékozott meg bennünket. És a mikor égett rajtunk a pusztító tűz, a nemzet végete kincseink e koronáját, e gyémántunk vetette a tűzbe. Soha nemzet nagyobb árát nem fizette szabadságszeretetének.

Elmondhatjuk: Meg vagyunk váltva általa és bátran ismételhjük ma ötven év múlva újra: *A magyarok Istenére esküszünk, rabok többé nem leszünk!*

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

32

— Ott lenn vannak a quivasok . . . három óra járásnyira Santa-Juanától . . . a Sierrába . . . a folyó mellett.

— Micsoda? Quivasok, mondd? — kérde Angelos.

— És a rablóvezér is velök.

— A rettenetes Alfonz, . . . a megszőkött gonosztevő? — kérde Esperante atya.

— Ó . . . ő! Megtámadtak egy kis társaságot, mely Santa-Juanába igyekezett.

— Ide hozzánk?

— Igen, francia utasok, főtisztelendő atyám!

— Francziák!

A hittérítő arca elsápadt, aztán szemeit hirtelen becsukta. Megragadta Gomónak a kezét, közelebb vonta magához és izgatottságtól reszkető hangon mondá neki:

— Beszélj el mindent, a mit tudsz!

Gomo elmondá, hogy miként ölte meg Jorres, a ki tulajdonképpen maga Alfonz — az ő édes apját, mert nem akarta kalauzolni, aztán, hogy miként találkozott Valdezzel és Hellochhal, a kik őt magukkal vitték a Manoir-fok mellett levő táborba. Elmondta, hogy Jorres onnan szökött volt el, mert mint evezős legény San-Fernandótól kezdve a karaván szolgálatában állott.

— És az a társaság francia utasokból áll? — kérde közbevetőleg Esperante atya.

— Úgy van, a mint mondom. Én kalauzoltam őket a Torrida mentén, mert a falcákkal nem juthattak tovább. Eljutottunk szerencsésen a Frascaes gázlóig, ott azonban a nyomorult quivasok útunkat állották . . .

— Aztán? . . . Aztán?

— Rabul ejtettek minket, csak ma reggel tudtam elszökni tőlük.

Esperante atya mohó kíváncsisággal és szokatlan érdeklődéssel leste a fiúnak minden szavát. Szeme villámokat szórt, arcán harag sötétlett.

— Azt mondád, fiam, hogy az utasok francziák?

— Azok, főtisztelendő atyám!

— Hányan vannak?

— Négyen.

— Kik voltak még velök?

— Egy boniva indiánus, Valdez, a falca kormányosa, s két podgyászfordó indiánus.

— Honnan jöttek?

— Bolivarból; onnan két hónappal ezelőtt indultak volt el, hogy San-Fernandóba menjenek. San-Fernandóból tovább jöttek.

Esperante atya gondolkodóba esett. Majd megszólalt:

— Beszéltél egy emberről, a ki vezeti őket? Ki az?

— Az egyik utas.

— Hogy hívják?

— Helloch Jakab.

— És a társát?

— Paterne Germainnek, ez mindenütt növényt gyűjt.

— Hát a másik két utas?

— Egy fiatal ember, a ki hozzám rendkívül nyájas volt, s a kit én nagyon megszerettem. Ezt a fiatal embert Kermor Jeannak hívják.

A mint Esperante atya ezt a nevet hallotta, meglepetten felugrott:

— Kermor Jean? — kérde, — így hívják, igazán így hívják?

— Kermor Jeannak hívják.

— És Franciaországból jött a két előbbi utasal, a kiknek a nevét az imént említetted?

— Nem, Jean csak Amerikában találkozott véletlenül a másikkal . . . La Urbana falvánál . . . Így mondotta nekem Kermor Jean.

— Mit akar Santa-Juanában az az ifjú, a ki magát Kermor Jeannak nevezi?

— Keresi az édes apját!

— Az atyját? . . . úgy mondád, hogy az atyját?

— Igen, az atyját, Kermor ezredest.

Esperante atyának az arca rendkívüli izgatottságot árult el. Fel és alá járkált a szobájában, meglátszott rajta, hogy minden erejét igyekszik összeszedni.

Nagynehezen ugyan, de mégis sikerült előbbi nyugodtságát visszanyerni, s tovább vallatta Gomot:

— Miért jön Kermor Jean, ki az apját keresi, éppen Santa-Juanába?

— Útbaigazítást keres itt, úgy reméli, hogy valaki tud itt valamit az apjáról.

— Nem tud semmit róla?

— Nem. Kermor ezredes ezelőtt tizennégy évvel hagyta el Franciaországot, s elment Venezuelába. A fia nem tudja, hogy hol lehet most.

— A fia! . . . A fia! . . . — mormogá halkan Esperante atya, s végig surolta homlokát a tenyerével, mintha régi emlékeket akart volna fölidézni. Végül újra Gomóhoz fordult:

— Egyedül jött el Franciaországból? . . . Az az ifjú egymaga vállalkozott a nehéz útra?

— Nem.

— Ki volt a kísérete?

— Egy kiszolgált katona.

— Egy kiszolgált katona?

— Igen, Martial őrmester!

— Martial őrmester! — kiáltott fel Esperante atya.

Ha Angelos ott nem lett volna, Esperante atya, mintha villám sújtott volna reá, a földre esik.

XII.

A segélythozók.

A quivasok hatalmába került francziákat mulhatatlanul meg kell menteni.

Esperante azonnal lóra ültette volna embereit, ha biztosan tudta volna, hogy Alfonz és bandája

hol rejtőzködnek. Gomo úgy beszélte el, hogy a Frascaes-gázlónál történt az orvtámadás, de onnan ki tudja merre felé vették az útjokat. A misszió-telep felé bizonyosan nem, mert egyszer már rosszul jártak. Esperante atya belátta, hogy előbb ki kell kíméltetnie, hogy hol tanyáznak a quivasok, csak azután indulhat ellenök.

Hat óraker két lovas indiánus indult kém-szemlére. A Frascaes-gázló felé vették útjokat.

Mintegy három óra múlva tértek vissza, s jelentették, hogy Alfonzéknek csak hült helyét találták.

Igy hát nem tudhatták, merre távoztak a rablók: átkeltek-e a folyón, s nyugati erdőségeken lapanganak, vagy a folyó mentén lefelé haladva a Manoir-fok felé igyekeznek.

Esperante atyának nem volt nyugta. Nyomban új kémeket indított útnak, hogy a Savonnak környékét vizsgálják meg azon a helyen, a hol az Orinoco ered.

Hajnaltájban tértek azok vissza. Santa-Juanától huszonöt kilométernyire hatoltak elő, s útközben bravos-indiánusokkal találkoztak, a kik elmesélték, hogy Alfonz és czinkostársai a Sierra Parima felé vették útjokat.

Esperante atya lóra ültette katonáit, s mihelyt a nap előbukkant a hegyek mögött, elindult hazulról. Harezosainak száma felrúgott százra, mindenik jól fegyvelzett, s a puskával való bánásmódhoz kitűnően hozzászokott guaharib volt. A derek fezkók amúgy is esküdt ellenségei voltak a quivasoknak, s azzal a szándékkal keltek útra, hogy mind egy szálíg kiűrtjék a quivasokat.

A misszió-telep igazgatását Esperante atya távolléte alatt reabizta Angelora.

Esperante atya az igénytelen misszionáriusi ruhát mással cserélte fel, s a mint ott lovagolt

kis csapata élén, olybá tűnt fel, mintha hadvezér lett volna.

Útközben nem szólott senkihez egy szót sem. A Gomo elbeszélése zsongott szüntelen a fejében. Nem tudott annak sajátságos hatásától megszabadulni. A vidék, a hol haladtak, tele volt moocsárral, az esős évszak gyakori maradványai ezek a Sierra Parima völgyeiben. Nem voltak mélyek, s így a lovak könnyedén átlábtak rajtuk.

Sok helyütt félre nem ismerhető nyoma volt annak, hogy nem régiben jókora csapat vonult ott keresztül.

Most már nem haladtak tovább a Torrida mentén, hanem a quivasok nyomait követték.

Délben is csak félóraig pihentek, s Esperante atya jeladására folytatták tovább az utat. Mindenki erejétől telhetőleg sietett, mert nem akarták, hogy a rablók kiszalasszák a körmeik közül.

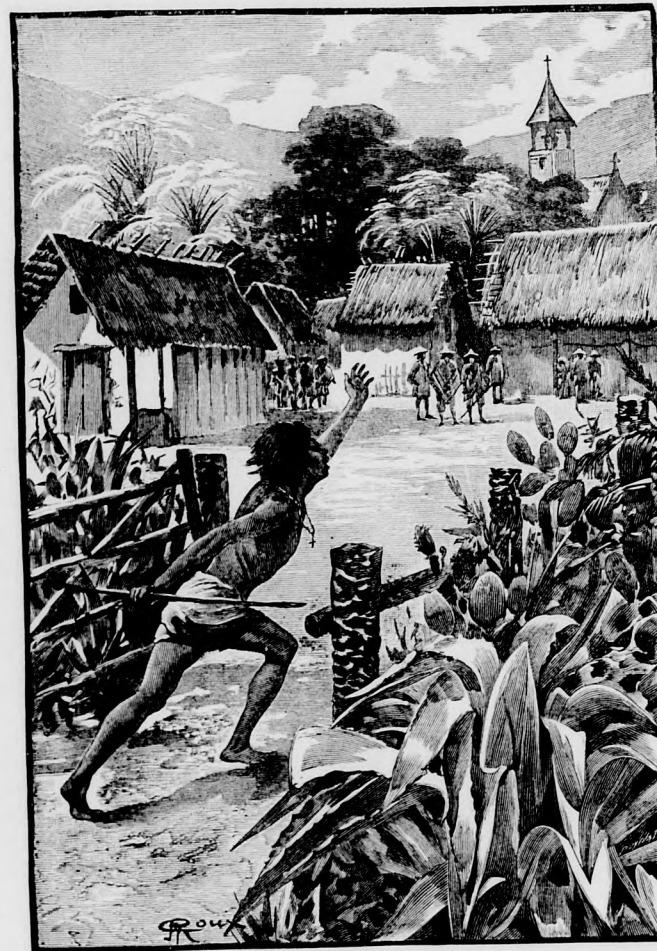
A Lesseps-foknál — ezt a nevet Chaffanjon adta a Sierra Parima egyik kiemelkedő helyének — némi nyomait találták a quivasok táborozásának. A fíle volt taposva, tüzek hamva, s eldobott ételhulladékok árulták el, hogy nem régen lehettek itt a rablók.

A mint alkony táján újra megállapodtak, hogy a lovakat megétessek, s ők is pihenjenek, Esperante atya gondolatokba merülve járkált fel és alá embereitől kissé eltávozva.

— Martial őrmester, . . . Martial, az én őrmesterem itt Santa-Juanában! . . . — mormogá fogai között.

Aztán meg Kermor ezredes fia! . . . Fia? Vajjon ki lehet az a fiatal ember? Hiszen Kermor ezredesnek nem volt fia! . . . No de mindegy; a francziáknak nem szabad a rablók áldozatául esniük; szent kötelesség őket minden áron megmenteni.

— Tovább . . . csak tovább! (Folyt. köv.)

«ESPERANTE ATYA! . . . ESPERANTE ATYA! . . .»

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifúság számára.

15

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

— Parancsoljon úgy érezni magát, mintha otthon volna, kedves jó doktor úr... ő be nagyon vártam! Mióta a másik lakásból kiköltöztem — tetszik tudni (ezt az öreg doktornak mondotta) pinczelakásban voltunk —

— Pinczelakás! — szörnyülködék a kornóci doktor.

— Ne tessék nagyon megijedni, azért csinos kis szobácska volt, úgy-e doktor úr... és tiszta volt, úgy-e doktor úr...

Jancsi roppant nagy zavarban volt. Alig várta, hogy négyszemközt beszélhessen Sziváknéval. Kiszólitotta őt a másik szobába.

— Mit csinált, néni?...

— Én semmit, de a jó Isten reám nézett és megsegített. Egy kis pénzt örökölttem, aztán új lakást vettem fel. Ebben jól fog dolgozni, szép világos, az íróasztal is jó úgy-e?...

— Maga azt hiszi néni, hogy én itt maradhatok? — kérde szomorú, meghatott arcuzal az ifjú.

Szivákné megfogta a doktor úr kezét és rimánkodott:

— Már én innen nem engedem el!... Nem, a míg lehet!... Kellott is volna nekem ez a kvártély, ha a doktor urra nem gondoltam volna! Bizony nem kellett volna, ... bizony elköltöztem volna Pestről!... Hát nekem kim van ezen a nagy világon, ha a doktor úr sem akar velem egy fedél alatt lakni?

No hiszen volt sírás, volt kesergés.

Sólyom Jánosnak is ellágyult a szíve ennek a szeretetnek a láttára. Merő idegen szív, egyszerű és nemes, a mely könyörög, hogy jót tehessen!... Ó van sok jó ember a világon, csak a szívekbe kell belepillantani, s a kenyér-harcznak nem szabad a hitet kiölni a küzdő emberből.

Míg Jancsi a klinikán járt, hogy apját bejutassa oda, a kornóci doktor alaposan kivallatta Sziváknét. A derék asszony annyi szépet, annyi jót elmondott Sólyom úrról, hogy a lány szívé apa minduntalan elérzékenyült, s a végén nem állhatta meg, hogy szívére ne szorítsa Sziváknét, s minekutána családi körülményeiről is egyet-mást hallott, kisütötte, hogy a Sólyom és Vargha családok között távoli atyafiság van. (A kornóci doktor legkedvesebb foglalkozása volt a rokonság kisütése.) Minthogy pedig rokonok között nincs

értelme annak, hogy magázzák egymást, szíves szeretettel felajánlotta a *te*-szót Sziváknénak, s mire Jancsi haza került, bizalmas rokon beszélgetésben találta apját Sziváknéval. Éppen arra nézve adott a «hugomasszony»-nak jó tanácsokat, hogy miként gyümölesöztesse a bátyjától örökölt tízezer forintot.

A rokonságnak, melyhez a kornóci doktor szerint immár semmi kétség sem fért, leginkább Szivákné örvendett, legalább lesz jussa hozzá, hogy kedves «doktor» öcsésének még inkább gondját viselje.

A klinikán teljesen díjtalanul gyógyították a kornóci doktort, szerencsés műtéttel elejét vették annak a komoly bajnak, mely fenyegette, s két hét múlva régi erejét visszanyerve bocsátották ki.

Most már nyugodt lélekkel ment haza, tudta, hogy fia jó ellátásban részesül; van szép úri szobája, s a professzorok is szörnyen megvannak vele elégedve.

(Szivákné hugomasszonytól szeretett volna száz forintot három hónapra kölcsön kérni, hiszen rokontól miért ne kérhetne, de nem mert, — restelte a fiától.)

XXII. FEJEZET.

Nagy tervek, kicsiny gondok.

Szentiványi Gyula nem jött vissza Pestre. A kolozsvári egyetemre iratkozott be, hogy közelebb legyen szüleihez, önkényt tette, nem kényszerűségből. A kis város nem nyújtott annyi alkalmat, mint Budapest, hogy vig pajtasokkal elfecsérelje az idejét. Tuzsér adós maradt a professzorainak a felelettel a vizsgálatokon, s valóságos erőszakkal kényszerítette Schön Náczit, hogy legább hetenként egyszer vacsoráljon vele az Altmannban, hogy a Szentiványi bandának legálabb töredéke maradjon meg. A kis technikusnak rengeteg sok rajzolni valója volt, egész nap ott kotolt a rajzteremben, s legfeljebb a muzeum-körúti «vegetáriánus csárdában» ült egy-egy félórácskát a — félliter aludt tej és zsemle mellett. A Soltész fiúk otthagyták a jogot, s elmentek Magyaróvárra, a gazdasági főiskolába.

Igy oszlott szét a banda az Altmann úr nagy szomorúságára, de hát a kis oldalszobát, a konyha mellett új kompanya foglalta el, s a kocsmárosok hamar szoktak felejteni, ha a boruknak egyébként nagy a kelendőse.

Sólyom János az új lakásban, a szép íróasztal mellett nagyon sokat dolgozott. Suhajda úr az egyik

professzor fiacskája mellé tanítónak juttatta be, azzal naponta csak két óráig kellett foglalkoznia, fizetése pedig harmincz forint volt. A professzor kis fia roppantul megszerette Sólyom urat, s így a professzor is kezdett a derék ifjú iránt érdeklődni.

Ebben az évben fogott hozzá Sólyom egy pályatétel kidolgozásához. Nem szólott senkinek róla, mert attól tartott, hogy túlságosan vakmerőnek tartják. Az Akadémia tűzte ki, boncztani kérdés volt, melyhez óriási előtanulmány és sok kísérlet, buvárkodás kellett.

A laboratóriumnak az idén még szorgalmasabb látogatója volt, mint a tavaly. Legbuzgóbban akkor dolgozott, ha csak egymaga volt ott. A laboránselárulta az asszisztensnek, hogy Sólyom úr rengeteg sok gázt fogyaszt el, néha bizonyosan éjjelig is ott marad.

Ezért aztán Suhajda úr kérdőre vonta a demonstrátor urat.

— Sólyom, magát meg kell szigorúan rendszabályoznunk, mert agyon dolgozza magát.

— Győzőm, asszisztens úr! —

felelé Sólyom János. — Minden nap jól lakom és éppen eleget alszom. Nem tehetek róla, ha a mesterségünk olyan nagyon megbabonáz. Még éjjel is gyakran a «szimpatikus»-ról álmodom.

— Furesa egy ember!

Suhajda úr ezt mondotta szemébe, de úgy magában roppantul becsülte az ifjút, s minél jobban megismerte, annál inkább bámulta csodálatos kitartását, törhetetlen lelki erejét.

— Ennek a fiúnak még sokra kell vinnie a mi mesterségünkben — gondolá magában. — Hja, igazán nagygyá az embert csak a munka teheti.

Sólyom csak Sziváknéval nem tudott semmi-képen boldogulni. Ez a rettenetes asszony az új rokonság alapján valósággal kényszerítette a «doktor öcsésé»-t, hogy éljen uriasan. Most már azt sem engedte meg, hogy házon kívül ebédeljen és vacsoráljon.

— Meglátja «doktor öcsém», hogy igen jóízűen tudok főzni, aztán nem is kerül az olyan sokba, mintha vendéglőbe menne. Ezt az asztalt megteritem, s pontban tizenkét órákor vagy fél egykor — a mikor parancsolja, — tálalok.

— Nem lehet, nem járja, hogy érettemannyit fardjon, néni!

— Hát egész nap csak ölbe rakva hordjam a két kezemet? Hát munka az nekem, egy kis ebédet megfőzni, egy kis húst kisütni? ... No még csak az kellene.

— A mosással is —

— Ugyan bizony, hiszen életben eleget

mostam, az a néhány ing és gallér nem tesz nyomorékká. Ne tessék ilyen apróságokkal is bibelődni. Hiszen — istennek hála, nem vagyunk már idegenek. No, nézzen kedvesebben a vén nénire!

Jancsi nem mert többé perbe szállani Sziváknéval. Hanem a havi harmincz forintot, a mit a professzortól kapott a fiú tanításáért, azt minden hónap elsején odaadta Sziváknénak, s csak a sok

KIKÖNYÖKÖLT AZ ABLAKRA.

lamentálás kikerülése miatt volt hajlandó öt forintot megtartani.

Tuzsér egy idő óta gyakran látogatott Jancsihoz. Szegény fiút nagy csapás érte. Karácsonykor Schön Náci birtelen eltűnt Pestről. Azt mondta a «czudar», (Tuzsér saját szavai) hogy csak a vakációra megy haza, s bizony nem jött vissza.

Egy levelező lapon tudatta Tuzsért:

«Kedves Barátom, Jancsi, fogj magadnak egy másik baleket, a ki hazakisérjen, én is Kolozsvárra megyek, hogy Gyuszi közelében legyek. Téged a síríg szeretni foglak, az öreg Altmant pedig tiszteltetem. Náci.»

Ez a néhány sor döntötte el Náciznak a sorsát. Most már olyan árván maradt Pesten, mint a «szedett fa». Esténként beállított Jancsihoz, hogy kikeseregje árvaságát, hívta egyszer-kétszer, hogy menjen vele az Altmannba, de Jancsinak dolga volt, mindig dolga volt. Egy könyvet nyomott Tuzsérnak a markába, s azt mondta:

— Olvass valamit, druzsám, mert még a betűket is elfelejted, ha nem gyakorlod magadat.

Az a könyv pedig véletlenül jogi könyv volt. Jancsinak, t. i. a házigazdának, ilyesmire is volt szüksége.

— Nini, hiszen ez az én mesterségembe vág! — csodálkozék Tuzsér.

— Olvasd csak el, nagyon érdekes.

— Értem, értem, édes druzsám, te javító-intézetet nyitottál a számomra. Hanem így szárazon nehezen fog menni.

Jancsi ekkor odaállította a kancsó vizet és egy tiszta poharat a druzsája elé, s mondá:

— Ha megszomjazol, igyál annyit, a mennyi beléd fér.

— Víz . . . víz, mit ér a víz. Másféle szomjúság gyötör engemet, pajtás.

— A tudás szomjúsága a legégetőbb, s a kibén ez a szomjúság nincsen meg, az a legszerencsétlenebb ember a világon.

Tuzsér lehorgasztotta a fejét, s elhallgatta jó sokáig a Sólyom János böles igéit.

— Nagy igazságokat mondottál, druzsám, és én szégyenkezve vallom meg, hogy ezt a szomjúságot nem ismerem, de úgy gondolkozom, hogy míg az ember mulathat, ne okoskodjék, hanem mulasson. A tanulásra úgyszólván reá kell előbb-utóbb fanyalodnunk. Emlékszel, diákkoromban is ilyen voltam? Hét hónapig húztam-halasztottam a komoly tanulást, aztán mikor éreztem, hogy körmömre ég a gyertya, akkor neki feküdtem és kivágtam magamat.

— Aztán mondd csak, druzsám, egy héttel a vizsgálat után számon kérted magadtól, hogy mi maradt meg a fejedben?

— Még csak az kellett volna!

Tuzsér aztán egy álló hétig nem jött a doktorhoz. Minek hallgassa a prédikációját, mikor rajta az ilyen száraz malaszt úgy sem fog. Egy-két czimborát fogott, de azok csupa baráti szeretetből úgy berántották, hogy utoljára elundorodott tőlük. Hitvány potyafáterek voltak, a kik nemcsak a borát megitták Tuzsér Jancsinak, hanem egyebet sem tudtak, mint örökösen pénzt kölesön kérni. Egyszer aztán kaptos fővel belekötöttek holmi vasárnapot ülő mesterlegényekbe, s mert Jancsi a kövérsége miatt nem tudott olyan gyorsan szaladni, mint a czimborái, cserbe hagyták őt, s csak a rendőrök kardja mentette meg szegény Jancsit a mesterlegények bicskájától.

Most újra elment a doktorhoz, hogy panaszkodjék.

— Az ember megpenészedik ebben a nagy városban, ha senkije sincsen. Nem hittem volna, hogy a «banda» olyan nyomorultul szétbomoljon egy esztendő alatt. Kár volt Gyuszinak azokhoz a himpellér játékosokhoz szegődni. Mióta ő «jobb útra tért» — vége lett a kedélyességnek.

— Druzsám, jártál te már az egyetemi könyvtárban? — kérde Sólyom Jancsi tőle.

— Mit keressek én ott? — pattant fel méltatlankodva Tuzsér.

— Semmit. Hanem egyszer nézz be, csak úgy merő kíváncsiságból. Egy esomó olyan fiatal embert fogsz ott látni, a kikkel a kávéházban meg a kocsmában sohasem találkozol. Mondom, csak kíváncsiságból nézz be. Alul az előcsarnokban leveted a kabátodat, aztán kapsz egy pléh-numerust, azzal felmegy az emeletre, s egy félóraig olvasgatsz. Ugyan próbáld meg egyszer! Vedd heezcnek a dolgot, de próbáld meg.

Tuzsér aznap este ott vacsorált Jancsinál. Bort nem kapott még egy gyűszűnyit sem, de azért jól érezte magát. A «tudós doktor» kezdett neki sok mindenféle érdekes statisztikai adatot felsorolni az egészséges és beteg emberekről. Egészen véletlenül a szeszes italok romboló hatását is szóba hozta s még sok egyéb dolgot, a miről eddig Tuzsér Jancsi soha életében egy árva szót sem hallott.

A rá következő héten Tuzsér egyszer csak ugyan felnézett az egyetemi könyvtárba, sőt — csodák csodája — az egyetemi előadáson is megjelent. Kiesit szokatlan volt a dolog, de nem

kellemetlen. A professzor jó előadó volt, s az az egy óra gyorsan eltelt.

Igy szedte be apránkint az édes mérget, mely aztán megkezdte nem romboló, hanem — javító hatását.

Tuzsér sohasem titkolta, hogy Sólyom Jancsi kedveltette meg vele a tanulást, a jogtudományval való komoly foglalkozást. Ha tehát belőle negyvenéves korában nem járás-, hanem törvénytudó bíró lesz, azt nyilván csak a borzas, nagyfejű medikusnak köszönheti.

XXIII. FEJEZET.

Pénz is, becsület is.

Miért veszekedett annyit Szivákné, mikor az ő «doktor öcsese» soha tizenkét óránál később nem feküdt le, de azért már fél nyolczkor otthon volt, a vacsoráját jó étvágygyal elköltötte, s elővett az asztal fiókjából egy nagy paksaméta-írást — három hét óta ezeket írja, firkálja — s minden reggel nő a halom. Ma-holnap be sem fér a középső fiókba.

— Megvakul, doktor öcsém, tisztára meg fog vakulni, ha annyi betűt összeír.

— Ne féljen néni, ezek a betűk nem ölnek, hanem éltetnek. Ezeknek, — ha az Isten is úgy akarja, — még sok ember fogja hasznát venni.

Szivákné teljes világeletében az imádságos könyvön no meg a Szent Genovéa érzékeny történetén kívül egyéb nyomtatott könyvet nem olvasott, s a mint mondja, nem is bánta volna tudni, hogy a doktor úr mit írt olyan sokat.

De nemcsak írt, hanem rajzolgatott is közbe. Istenem uram, az egyik rajzot minap ott felejtette az asztalon, de az egy emberi láb volt, olyan láb, melyről valaki irgalmatlanul a bőrt is, a húst is lerántotta, s minden inacska megvolt rajta. Teli-desteli volt írálva numerusokkal. Még a lutriban sincs annyi szám, mint azon volt.

Szivákné szépen összetakarította a szobát, de az íróasztalhoz nem mert nyulni, ott minden darabka papiroost úgy talált a doktor úr, a mint éjtélkor hagyta volt.

— Tudós könyvet ír, a lelkem, — gondolta magában, — mert ennyi papiroost csak nem firkál az ember telidestele haszontalan dolgokkal.

Csak azt nem tudta megérteni, hogy miért nem ír nappal, miért kell neki éjjel írnia? A petroleum-ért, hála Isten most már nem volna kár, mert van miből venni, a lámpás is akkora, hogy két

nap egyszer kell megtölteni, de a doktor úr megint megsoványkodott, kiállanak az arczcsontjai; nem is eszik szépen, nyugodtan, mint a tisztességes emberek szoktak, hanem csak úgy hányja magába az ételt, mintha terhére volna az evés is.

Sziváknének határozottan igaza volt. Sólyom rengeteg sokat dolgozott, s mert napközben nem ért reá írni, írt esténkint. Ha sétálni ment egy-egy órácskára a Dunapartra, vagy kisétált a városligetig és vissza, akkor sem pihent. Mindig motoszkált a fejében az a valami, a mivel azt a sok papiroost napról-napra teleírta betűkkel meg rajzokkal.

A pályamunka foglalta le egy álló esztendeig minden napját. Ettől a pályamunkától várta sorsának határozott irányba való fordulását. Érezte, hogy sokat markol, midőn beléfog, de tisztában volt a maga erejével, s úgy belemerült, hogy immár ha akarta volna, akkor sem tudta volna félre tenni.

Más azt hitte volna, hogy agyon dolgozza magát, de ő érezte, hogy a munka gyönyörűség, s ha arra gondolt, hogy sikerülni fog, édes remegés szállotta meg.

Nyári éjszakákon, a mint ült az íróasztala előtt, a nyitott ablakon keresztül áradt be hozzá a friss levegő, a nagyvárosi élet zaja tova éjjel felé kezdett csendesedni, s az ifjú, kit a jövő képe megdöbbentett, letette kezéből a tollat, kikönyökölt az ablakba, s megilletődve, komoly gondolatokkal és érzelmekkel eltelve nézte a csillagokat.

(Folytatása következik.)

BOTOND VITÉZKEDÉSE.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gaal Mózes.

Szót ők így váltottak először s utólszor e föld életben, mert hogy mi történék, azt én kevés szóval hamar elmesélem.

Nem is nagy dolog volt, nem is tartott soká, mert Botond vaskarja átalszorította az óriás térédt, mintha vendégoldal és nem ember volna, aztán fölemelte, aztán úgy levágta, mintha kalapácsnak allította volna, görög óriásnak feje volt kalapács, tarajos sisakja kirepült fejéből, s mire másodszer is újfent neki rontott: temérdek óriás Botondot nem látta és nem látta többé ezt a szép világot, mert halálos hályog két szemét bevonta.

Nem is nagy dolog volt ez Botond vezérének, de bezeg nagyobb lett császár ijedelme, színe megváltozott az ábrázatának és kövér kezei elkezdtek reszketni, szólni sem tudott, csak nagy idő múlva, akkor sem mondhatott egyebet, csak ennyit:

— Adóját magyarnak megadjuk, csak minket, s császárvárosunkat békecségekben hagyja.

— Nem addig van, császár, — kiáltott rá Botond — vendégbarátságod hozott minket ide, szolgálj ki uradat illő tisztelettel, kamrádnak aranyát-ezüstjét megosszad, kövér ökrök, birkák asztalunkra jönek, s pinezédnek legiavát alázattal küldjed, mert Hadúrra mondom, nemcsak érzekapudat, hanem lágy agyad is a fejedbe rontom.

A gógös császárból lett készséges szolga, s ülte vidám torát Botond az óriásnak. Kincsekkel rakodtan tért haza s hírével eltelt Görögország.

(Vége.)

PETŐFI.

Sok szép, jeles dal van ma is, hiszem.
De hozzá méltót nem mond senkisé.
Mert mind fáradtak, hidegek vagyunk
Ő hozzá képest, a ki maga volt
A lobogó tűz! A ki minden hangját
Szívéből vette, a mikor dalolt!

Rengő kalász azóta is terem,
Azóta is van napfény, szerelem,
Azóta is száll fecske és darú,
A rónaság hozzánk se mostoha . . .
De a ki őket úgy szeresse és úgy
Daloljon róluk — nem lesz több soha!

A hogy tavasszal csillog minden ág,
S rázatlanul omlik a sok virág,
Mint fényes zápor, színes havazás,
A mint a szél a fák közt át-fuvall:
Aképen hullt isteni könnyűséggel
Költészetének fájáról a dal.

Hajnalt-köszöntő friss pacsirta-szó,
Halk estharang, pusztákon bujdosó,
Sötét borúval szálló fürgeteg,
Melyből tüzes villámok hullanak:
Ha ős-erővel mindez dalba csengne,
Hozzá méltó dal ez lehetne csak!

S ha minden rabláncz és börtön-torony,
Hol vértanúk senyedtek egykoron,
Minden szabadság, a mi földön él,
És minden zsarnok-gyűlölő harag
Elkezdené hosszánát énekelni:
Hozzá méltó dal ez lehetne csak!

*

Ki az, a ki hamvát sirva összeszedte?
Senki! Tán az Isten, ő maga temette.

El sem is temette — föl vitte magának:
Szabadság, szerelem kettős csillagának.

Ifjan halt. De látjuk: nagygyá lenni ráért.
Költő volt. Szeretett. S meghalt a hazáért.

Ám előbb a lelkét égő szenvedélylyel
Millió szegény közt osztogatta széjjel.

Gazdaggá így tette az egész világot,
S aztán az öröklét ormaira hágott.

Tisztán olvadt át a halhatatlanságba.
Csupa lélek volt! Por nem maradt utána!

Hol a teste? Nincsen! Hol a lelke? Itt van.
Itt van, ó magyar nép, legszebb dalaidban!

Hol a sirja? Sehol! — Hol a dicsősége?
Az egész világon! S nem lesz soha vége!

Ábrányi Emil.

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ

Julius havi ujdonságok.*

Bahama szigetek.

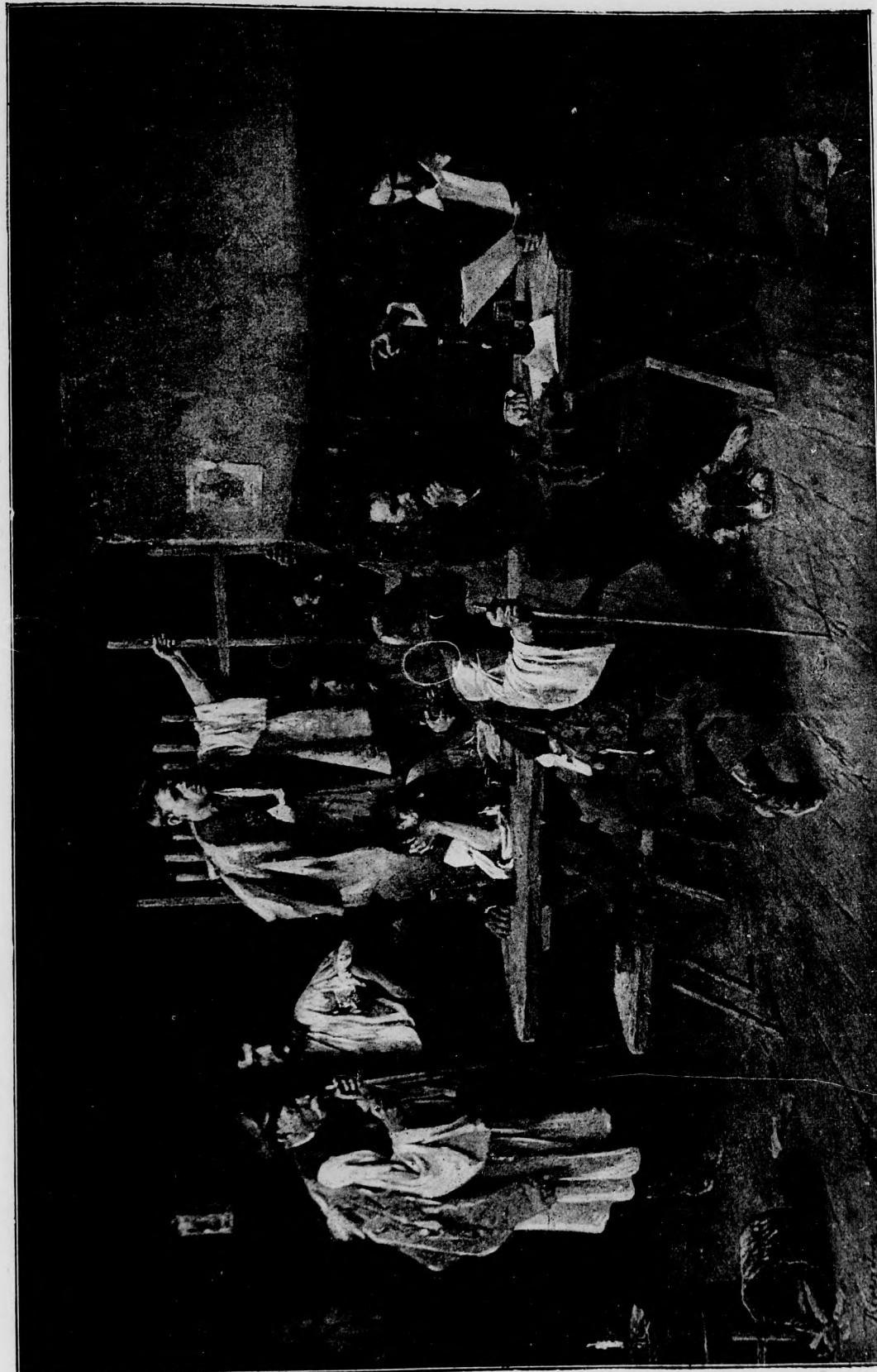
Hosszú szünet után örömmel látjuk e nép bélyegét, mely az 1888-ban kiadott 5 Shilling mintájára készült. A medaillonban Viktória eszményített arczképét látjuk, s alul az érték mellett jobbra egy annanász gyümölcsöt, balra egy ott tenyésző szép virágot veszünk észre. Színes nyomás, fehér papír, vízjegye: korona és C. A. szegélyzetszám 14. *Levélbélyeg*: 1. Shilling kékeszöld.

Barbados.

Az itt bemutatott jubileumi 1/2 penny mintájára új bélyeg adatott ki. A felirat és rajz szürkés-fekete s az alul álló érték sárgás-vörös színű. A bélyeg rajza a tengereken uralkodó Britanniát ábrázolja, kit két halfarku és uszonyos lábú ló szállít a hullámokon. Britannia egy csigateknőben áll s kezében három ágú szigonyt tart. Kétszínű nyomás, fehér papír, vízjegye: korona és C. A. szegélyzetszáma 14.

Ugyancsak Barbados adott ki egy 2 pence értékű új borítékot, melyet ajánlott levelekre használnak. A diadémus fej magas (relief) nyomású, s a bélyegjegy maga világoskék. A körirat

* «A fenti ujdonságok Faludi Zsigmond budapesti levélbélyeg-kereskedésében kaphatók.»

PETŐFI A NÉP KÖZT. Révész Imre festménye.

«Barbados Registration Fee, Two Pence» jelentése: «Barbados, ajánlási összeg két pence». A boríték alsó bal sarkán piros betűkkel áll «Tee paid» azaz «ajánlás összege fizetve.» *Levélbélyeg* 2 pence szürkés-fekete rajz s felirat és sárgás-vörös értékjelzés. *Levelboríték*. 2 pence világoskék értékjegy fehér vászonpapíron sötétvörös szövegnyomással.

Ecuador.

Ismét két, felülnyomattal ellátott új ideiglenes bélyeg! Mindkettő az 1898-ban kiadott értékeknek felhasználásával forog kézen. Mint B. J. úr

A rózsaszín papírra nyomott űrlap 2 Lirát meg nem haladó összeg utalványozására való, a sárga pedig az 5 Lirát meg nem haladó összeg utalványozására való. Mindkét űrlap könyomdai úton van előállítva. *Postautalványok*. 10 Centesimi sötétpiros bélyeg rózsaszín papíron (2 Liráig) 10 Centesimi sötétpiros bélyeg sárga papíron (5 Liráig).

Oroszország.

Egy elég csinos kiállítású postautalvány került forgalomba. Értéke 25 kopek s 25—100 Rubelig terjedő összeg utalványozására használják. Hossz-

Barbados.

Olaszország.

Schweiz.

Ecuador.

Bahama szigetek.

Schweiz.

Venezuela.

Uruguay.

Bahama szigetek.

Oroszország.

Suriname.

írja, mindkettő üzerkedésre van szánva, s így előreláthatólag rövid ideig fogják boldogítani a köztársaság lakosait. Kétszínű nyomás, fehér papír, vízjegyük a phrygiai sapka, szegélyzetszám 112. *Levélbélyeg*: 1 Centavo, fekete nyomás. 2. Centavos vörössárga bélyegen 5 Centavo, fekete nyomás 10 Centavos sötétbarna bélyegen.

Olaszország.

S. Gy. úr, velencei pénzügyi hivatalnok két új postautalvány űrlapot küldött be hozzánk. Mindkettő értéke 10 Centesimi s a mellékelt, Umberto királyt ábrázoló bélyeg van mindkettőn.

szúsága 205, magassága 140 milliméter. *Postautalvány*. 25 kopek vörös bélyegjegy rózsaszínű kártyapapíron.

Schweiz.

Két új űrlappal szaporodott a kis köztársaság értékjegyeinek száma. Az egyik egy keresztkötési szalag, másik külföldre küldendő pénzek továbbítására szánt utalvány. A szalag hosszúsága 359 mm., szélessége 80 mm. Az utalvány 158 mm. hosszú s 113. mm. magas. Keresztkötési szalag 5 Centimes zöld nyomás fehér papíron. *Postautalvány*. 25 Centimes, kék nyomás sárga kártyapapíron.

Suriname.

«Ez is ideiglenes kiadást adott át a forgalomnak!» mondja egy szenvedélyes gyűjtő, ki előszeretettel gyűjti a felülnyomatos bélyegeket. A mellékelt mintára adatott ki egy új 10 Cent érték, melyet Ujváry bombay-i hazánkfia be-küldött. Miután nagyon kevés számú példány adatott ki, remélhetőleg ritka s így keresett is lesz. *Levélbélyeg*. 10 Cent fekete nyomás, 25 Cent sötétkék érteken.

Uruguay.

Mellékelt bélyeg, melyen Artigas uruguayi tábornok emlékszobra látható, szintén B. J. úr szívesége folytán jutott birtokunkba. Mint írja, e bélyeg Londonban készült s nagyon szépen van kiállítva. Kár, hogy a hős tábornok arcképe e pieziny képen ki nem vehető. Az emlékoszlop San José uruguayi város egyik terét díszíti. A bélyeget újságok szállítására használják. Színes nyomás, fehér papír, szegélyzetszám 15. *Újság-bélyeg*. 5 milesimos világoskék.

Venezuela.

Az eddigieknél valamivel nagyobb alaku a mellékelt új érték, melyen, éppen úgy, mint elődjein, Bolivar hős feje látnató. E magasabb értékű bélyegét ajánlott levelek továbbítására hozták forgalomba. A bélyegét B. J. mexicói ültetvényes küldte be. Kivitele aczélmetszetű. Színes nyomás, fehér papír, szegélyzetszám: 12. *Levélbélyeg*. 25 Centimos barnás-sárga.

Zakariás Sándor.

A számjelek keletkezéséről.

Az emberi szellem fejlődése a népekével karöltve jár. Az egyes ember fejlődése kicsinyben az, a mi az összes emberiségé. De ha e kettőt összehasonlítjuk, van köztük egy nagy különbség; a gyermek születése órájától fogva tanul — az emberektől. A csecsemő emberiségnek nem volt ily tanítója; alacsony foku lények voltak mesterei. Az állatok nyújtottak példát, miként oltsa szomját, nyihitse éhségét. Az állatoktól leste el az ember, mikép meneküljön az idők viszontagságai elől, mikép védelmezze magát megtámadások ellenében.

Az ember a leggyengébb volt minden állatok között. Sűrű szőr nem óvta testét, hiányzottak nála a medvének karmai, a hiéna fogai. S e gyöngesége lett az ő erőssége. Gondolkodnia kellett. Eszére kellett támaszkodnia, ha élni akart.

A gondolattal egyidőben támadt a közlés szüksége is; keletkezett a nyelv. Az ember megértette magát embertársával. Többi közt a számfogalmak keletkezése is oly természetes, hogy a tulajdonképi számnevek keletkezése bizonyára a nyelv fejlődésének első stádiumában keresendő. E mellett szól több nyelvészeti érv. Az első számok nevei egyszerűek, nem tekinthetők más gyökökből összetetteknek. Közel megegyeznek az árja nyelvek nagy osztályaiban, a szanszkrit, zend, perzsa, görög, latin, kelt, germán, szláv nyelvekben, a mi mutatja, hogy e szavak első föllépése még akkor történt, midőn e népesoportok még együttesen egy ősnépet képeztek.

A milyen egyszerű az első számfogalmak megkülönböztetése, ép oly nehéz volna külső segéd-eszköz nélkül a nagyobb számokban tartalmazott egységek összefoglalása, oly annyira rokonok a számsor tagjai, hogy azok menthetetlenül egymásba folynak, ha nem volnának képesek azokat bizonyos módra osztályozni, kisebb és átnézete-sebb csoportokba szedni. Az emlékezet megkönnyítésének ez ösztönszerű szüksége eszközt készen talált az emberi kézben. Fölemelt ujjakon közölte talán először az őskori ember a számok képzetét s így a két kézen kimutatható egységek száma adta meg a természetes nyugpontot a számsor tágitásában. Így keletkezett a tizedes — decimal — rendszer, mely tehát eredetét az emberi szervezetben bírta.

A tiz szerinti csoportosítás fölöslegessé tette az új szók képzését; ezentul csak a «tízszertíz» s úgy tovább, szóval csak a tiz mint alapszámnak hatványai kifejezésére képezett a nyelv új szókat. De ezen nagyobb számokat kifejező szók képzése már a történeti idők határain belül történt, úgy hogy az árja nyelvek összhangzása az «ezerre» nézve már teljesen megszűnik. Ezentul már vagy a határozatlan számot jelentő szók mennek át határozott számot jelentőkbe, vagy pedig épen-séggel öntudatos szóalkotás lép fel.

A tizedes rendszeren kívül még más számrendszerek is léteztek, így főképp a huszas — vigesimal — és az ötös — quinar — rendszerek.

Huszas rendszerrel éltek a mája indiánok Jukatánban, az aztékek Mexikóban. Ezek 19-ig a rendes módon elolvannak, 20-ra új szót képeznek és így olvasnak tovább: husz és egy... husz meg tíz... husz meg tizenegy... kétszer husz... stb. egész következetesen 400 ig. A 400, valamint a 20-nak további hatványai 8000 és 160,000 új szókkal jelöltetnek. Valamely kelta

eredetű vigesimal-rendszer nyomai még a modern nyelvekben is föllelhetők, így a francziában a soixantedix (70), quatre-vingt (80) stb. szókban.

Hogy az ötös, tizes rendszer alapját csakugyan az emberi szervezet, a kéz szolgáltatta, azt főleg az a körülmény is bizonyítja, hogy számos nyelvben az 5-nek megfelelő szó azonos a «kéz» szóval. A *cora* nyelvben tíz annyit jelent, mint a «kezek érintkezése». Kevésbé biztos azon állítás helyessége, hogy a német «Zehn» (lábujj) adta volna meg a tíz kifejezésére szolgáló szót.

Egyéb szárendszer szerint is számoltak, így az *uj-seelandi*-aknál 11-es rendszer honosult meg; ebben 11, 121, 1331, szóval a 11 hatványai bírnak külön kifejezésekkel. Még nem bizonyított tény, hogy a cigányok számitása *hetes* rendszer alapján történnék.

Az emberi szellem csakhamar nem érte be csupán szóval, hanem maradandóvá kívánta tenni eszméit és gondolatjait, tovább haladt egy lépéssel: föltalálta az írást.

Az írás első szereplése bizonyára adott tárgyak jelképezésében állott, szóval képirás volt. E jelképezés azonban hiányos volt. A különféle tulajdonságokat, cselekvényeket, érzelmeket jelképezni nem mindig lehet. Szimbolikus jelekkel kellett azokat ábrázolni. Később e jelek alatt már nem a fogalmat, hanem a szót értették. Végül az egyes jelek csakis különféle hangokat jeleztek — s így származott a hang- vagy betű-írás.

Ezen betű-írás közepette lépnek föl az első számjelek. Ezek már az írás legalsó fokán keletkeztek, s nem is képirásból állottak, hanem közvetlen kifejezést adták a számfogalmaknak. Ez az oka, hogy a számjelekben rendkívül nagy a különféleség. Amerikai népeknél tapasztaljuk, hogy eljutottak önálló számjelekhez, a nélkül, hogy önálló írásjeleik lettek volna. Tehát jogosítva vagyunk föltenni, hogy a számjelek általában korábban keletkeztek, mint az írásjelek. Ez utóbbi állítást a római számjelekre be is lehet igazolni. Ugyanis azon körülmény, hogy a római számok mai alakja

I, V, X, L, C, D, M

betűkével azonos, azt a tévedést szülte, hogy e számjeleket tisztán szórövidítéseknek tekintették. E nézet azonban hamis; mert csak az írás kényelme okozta, hogy az eredeti számjelek alakja lassan átídomult a megszokott betűalakba. Az eredeti alak volt:

I=1

Ugyanez egy mellékvonással:

X=10.

Két mellékvonással

L=100

s megvan a C betűhöz való hasonlóság. Három mellékvonással előáll

E=1000

a mely alakból egy kis forgatás után azonnal előtűnik az M betűvel való rokonság.

Az X-nek fele V=5; az etruskoknál a X alsó fele volt az 5. Az L-nek alsó fele L=50.

Látni, hogy mily egyszerű módon történt a számjelek alkotása.

S így tehát vonalok, karcok képezték az első jelölés módját; kinek ne jutna eszébe a számadó juhász, ki a modern számjeleket ugyancsak nem ismeri, bieskája és pálczája segítségével mégis rendben tartja számadását.

Bármennyire elütő a különféle népfajok számjelölési módja, egy elv mégis valamennyiben nyilvánul, mely elv ép egyszerűsége miatt sokáig fölfedezetlenül maradt. Ez a nagyság szerinti következés törvénye, mely abban áll, hogy *valamennyi összegezés által származott számnál a nagyobb érték megelőzi a csekélyebbet*. Természetes, hogy ennek megfigyelésénél tekintetbe veendő az irány, mely írásközben követetik. Így a nyugati népeknél, kik balról jobbra írnak, e sorrend bizonyára megfordítottja a semita eredetű népekével; úgyszintén más a khinaiaknál, kik tudvalevőleg felülről lefelé vezetnek a sorokat; a sorok pedig jobbról-balra következnek egymásután.

Ezen általános szabály alól egyedüli kivétel található a római számképzésben, a *szubstraktív* eljárásban, melynek értelmében valamely szám elé írt kisebb értékű számjel mint kivonandó szerepel.

Igy IV=4, IX=9, XL=40, XC=90.

Talán nem lesz érdektelen egyes kulturális tekintetben kiemelkedő népfajok által használt számjelekről röviden szólni. Az érdeket fokozná ugyan, ha e számjeleket e helyütt eredeti alakjukban tényleg bemutatnánk — a mi azonban technikai nehézségek miatt ki nem vihető.

Kezdjük az *egyiptomiaknál*. Ezeknél még a legvilágosabban jelentkezik és legtöbbször maradt fenn a képirás eredeti jellege; az obeliszkokra és emlékkövekre vésett, a templomok és sirboltok falaira festett *hieroglyphákban* azonnal ráismerhetni emberek, állatok és különböző tárgyak

AZ IGUANODON.

Képpel.

Özönvíz előtti, teljesen kihalt állat csontvázat mutatjuk be olvasóinknak. Ez állat az iguanodon, egyike a legnagyobb hüllőknek, melyek a geológiai korból ismeretesek. Képünk a brüsszeli természet-tudományi muzeumban föllállított példányt ábrázolja, mely, mint a mellette levő alakok is mutatják, igen jelentékenyen felülmúlja az emberek nagyságát. Hossza szájától farka végeig $9\frac{1}{2}$ méter s magassága 436 centiméter.

Az óriási állat nem tartozik a ritkaságok közé. Több helyen találtak, bár legtöbbször egyes darabokban, ily csontvázakat. Az elsőt 1832-ben sir Mantell Gideon talalta Sussex grófságban, Tilgate Forest mellett egy kőbányában s a csekély darabokból, különösen a fogak alakjából, már ekkor képes volt a híres francia természetbúvár, Cuvier megállapítani, hogy az óriási állat növényevő volt. Később, midőn különösen a belgiumi bernissarti kőszénbányában nagyobb számmal találtak csontokat, azt is teljesen biztosan megállapíthatták, hogy a hüllők közé tartozik és pedig a gyíkoknak ama csoportjába, mely *Dinosaurusok*nak nevezetik.

Mily feltűnő különbség van a napsütötte domboldalokon és bokrok között fürgén szaladgáló kis gyík között, melynek élénk mozdulataitól és okos szeméitől már csak a kényes városi kis-asszony fél, míg a falusi gyermekek örömmel keresik fel e csontváz között, mely, ha megelevenülne s hatalmas testével mozogni kezdene közöttünk, bizony mindenkit rémület foghatna el. Így felállítva inkább valami óriási kenguruhoz lehet hasonlítani s még ekkor is fölemelt kezekhez hasonló első lábai valami borzalmas saját-szerűséget adnak neki.

Pedig a csontváz kétségkívül gyík volt egykor s még ma is élnek rokonai — Dél-Amerikában s e rokonoktól kapta az állat nevét is. E rokont *leguamnak*, latinul *iguanának* nevezik. Több fajtája van, melyek a délamerikai folyamok partján levő erdőkben lakoznak s néhányan embernagyságot érnek el. Az állatok teste szép, fényes zöld pikkelyekkel van telve, úgy hogy a lombok között ülve teljesen észrevehetetlen; e mellett, mint a chamaeleon, színét képes változtatni. A braziliaiak e gyík gyöngye, kocsonyához hasonló husát nagyon szeretik enni. A mi csontvázban bemutatott állatunk hasonlatossága e gyíkhöz főképp a fogszerkezetben van, mely kettős

E. A.

képmásaira; gyors írás közben ezen eredeti képek elmosódtak, összefolytak s a *hieratikus* írást alkották; végre ez utóbbi átment a *demotikus* írásba, melynek megfejtése még ma is nagy nehézséggel jár. A hieroglyphikus föliratokban a számokat kétféleképp látjuk kifejezve; vagy betűszerint kiírva, vagy a — legtöbb esetben — önálló számjelek által képviselve. E számjeleket a francia *Tomard* fedezte föl; így egy vonás jelenti az egyest, egy patkó-alak a tizedet, egy néző ember az ezret, mutató ujj tizezet, egy béka — mint a szaporaság jelképe — százezret, végre egy karjait kitartó csudálkozó alak a milliót. A hieratikus számjeleket *Champollion* francia tudós ismertette. Ezek sokkal egyszerűbbek a hieroglyph jeleknél.

A *khinai* nyelv oly annyira nélküli a hajlítás alakzatokat, hogy valamely mondatban a szavak közötti vonatkozás kizárólag azoknak kölcsönös elhelyezésétől függ; a nyelv ezen szegénysége a számszók képzésében is érezhető. Így a számjelek megalkotása nem annyira az önkény kifolyása, mint más népeknél, hanem inkább a nyelvből folyó követelmény volt. A szerint a mint a kisebb szám megelőzte vagy követte a nagyobb, majd *multiplicatio*, majd a *lditio* jelentőségel bírt.

Igy például $3=s\bar{a}n$, $10=s\check{e}$, miből $s\check{e}-s\bar{a}n=10+3=13$, míg $s\bar{a}n-s\check{e}=3+10=30$.

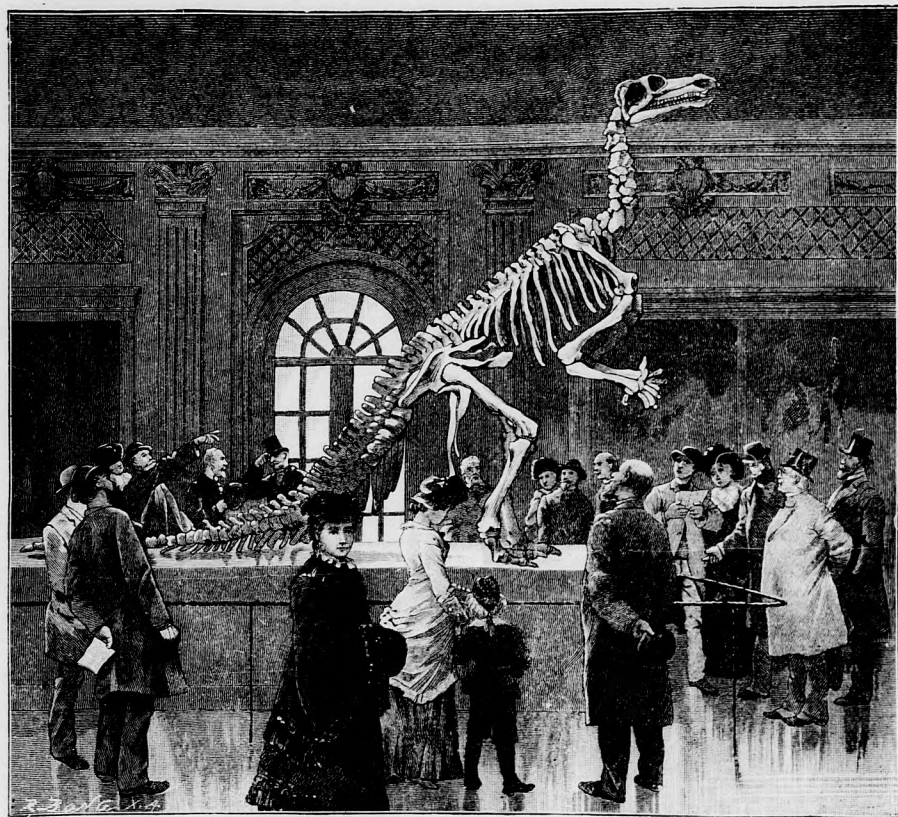
Az általunk használt közönséges számjelek, mint általánosan tudva van, *arabs* eredetűek. Az arabs számjelek sem birtak kezdettől fogva ily alakkal, hanem szintén keresztülmentek néhány metamorphosison. Eleinte teljesen kiirták betűikkel. E módszerből keletkeztek az u. n. *Diváni* számok, melyek voltaképen rövidített számnevek. Ezenkívül számjelekül használtattak az arabs abéczé, az *Abudshed* betűi, melyekből az egyes számok 1-től 400-ig a többi semita népek módjára állítottak össze. *Albirüni* híres arabs tudós sokáig Indiában tartózkodott s egy híres munkát is írt, melyben kifejti, hogy az arabok által használt számjelek jobbra az indoktól vannak átkölcsönözve. Ezáltal tehát visszavetettünk az ó ind számokra, melyek eredetileg nem állottak másban, mint az illető számnevek kezdő betűiben.

S így végelemzésben az általunk használt mai számok is, az emberiség közös bölcsőjéhez vezethetők vissza, a honnan eredetét vette mindaz, a mi itt él és virágzik.

élű s az álkapocsal szorosan összenőtt, a mi csak az iguanánál található az összes jelenleg élő állatok közt. Az iguanodon, midőn még élt, sajátos állat volt. Feje aránylag kicsiny és oldalt kissé összenyomott. A szemüreg közepes nagyságú és vízszintes irányban kissé hosszúkások. A nyak nem szerfelett hosszú, 10 csigolyából, melyek mindegyikén, az elsőt kivéve, borda alakú nyulvány van, úgy hogy nem lehetetlen, hogy az állatnak nagy tokája volt. A hátgerinc

tagok mennyire hasonlítanak a madarakéhoz. Általában jellemző sajátása ez a dinosaurok nevének ismert ősrégi állatesaládnak.

A bernissarti kőszénbánya, Tournai közelében, hol az óriási állat egyes darabjait találták, régi csontvázakban rendkívül gazdag s a brüsseli muzeumoknak főkútforrása. Eddig mintegy 320,000 kilogramm kőületet találtak e bányákban. Kezdetben kevés gondot fordítottak rájuk, de újabban a brüsseli muzeum hivatalnokai foly-

AZ IGUANODON A BRÜSSZELI MUZEUMBAN.

24 csigolyából áll, az első 17-en van borda, melyek a mellett takarták, azután jó a húsrész. A fark valamivel hosszabb, mint a test többi része, körülbelül 5 méter és 51 csigolyából áll; oldala, mint a krokodiloknál (melyek szintén a gyíkok családjához tartoznak), kissé összenyomott.

A hátsó lábpár, mint első tekintetre feltűnik, sokkal nagyobb, mint az első, de ezek viszont rendkívül erősek s a hüvelykujj nagy, karomszerű sarkantyúvá alakult át, úgy hogy nagyon valószínűleg ez volt az állat egyik fő védőfegyvere. Feltűnő, hogy az állat hasrésze s a hátsó

tonosan öröködnék a leletekre, minden egyes csontot megszámitanak s feljegyeznek. A bánya 320—340 méterre terjedő mélyéből, az úgynevezett Wealden-rétegben eddig már 23 iguanodont ástak ki s ezek nagyobb részét csaknem teljesen össze tudták állítani.

Mikor élhetett ez óriási gyík? az geologiailag szólva egészen biztos: az úgynevezett kréta-korszakban, jóval előbb, mint a mammoth, barlangi medve s más szintén özönvíz előtti állatok. De ha években akarnók megállapítani azt az időt, midőn a földön élt, elhagy tudományunk s csak annyit mondhatunk, hogy bizonynyal több

százezer esztendővel Krisztus előtt. Annyit tudhatunk még, hogy ez állat leginkább folyók mentén vagy mocsároknak tartózkodott s egyidejű volt a szintén óriási *megalosaurus* nevű gyíkkal, melyet erős karmai és fogai ragadozóknak mutatnak be. Kisebb fajok is léteztek különben ugyanekkor, sőt Bajorországban találtak egyet, mely csak egy láb hosszú volt. Az a különbség tehát, mely ma a krokodil, alligátor s az apró gyíkok között létezik, régen is megvolt.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Az érettségi vizsgák eredménye.

Csikomyói r. kath. főgimn.: vizsgát tett 19, jelesen 3, jól 5, egyszerűen 10, két óra bukott 1.
Győri állami főreál: vizsgát tett 29, jelesen 3, jól 3, egyszerűen 17, két óra bukott 4, egy évre 2.
Gyulafehérvári r. kath. főgimn.: vizsgát tett 23, jelesen 2, jól 4, egyszerűen 12, két óra bukott 5.
Hódmezővásárhelyi ág. ev. főg.: vizsgát tett 38, jelesen 4, jól 4, egyszerűen 21, két óra bukott 8, egy évre 1.
Kaposvári áll. főgimn.: vizsgát tett 19, jelesen 3, jól 3, egyszerűen 11, két óra bukott 2.
Keckeméti áll. főreál: vizsgát tett 25, jelesen 4, jól 2, egyszerűen 11, két óra bukott 7.
Keckeméti k. r. főgimn.: vizsgát tett 33, jelesen 7, jól 12, egyszerűen 9, két óra bukott 4, egy évre 1.
Késmárki ág. ev. lyceumban vizsgát tett 40, jelesen 5, jól 3, egyszerűen 25, két óra bukott 5, egy évre 2.
Kisújszállási ev. ref. főgimn.: vizsgát tett 26, jelesen —, jól 8, egyszerűen 12, két óra bukott 5, egy évre 1.
Körmöczbányai áll. főreál: vizsgát tett 21, jelesen 4, jól 4, egyszerűen 7, bukott 6.
Lugosi áll. főgimn.: vizsgát tett 21, jelesen 2, jól 4, egyszerűen 9, két óra bukott 3, egy évre 3.
Munkási áll. főgimn.: vizsgát tett 14, jelesen 2, jól 4, egyszerűen 8, nem bukott senki.
Nagybecskereki k. r. főgimn.: vizsgát tett 24, jelesen 4, jól 9, egyszerűen 10, két óra bukott 1.
Nagyszébeni áll. főgimn.: vizsgát tett 32, jelesen 2, jól 5, egyszerűen 17, két óra bukott 5, egy évre 3.
Nyíregyházi ág. ev. főgimn.: vizsgát tett 34, jelesen 1, jól 11, egyszerűen 13, két óra bukott 8, egy évre 1.
Nyitrai kath. főgimn.: vizsgát tett 26, jelesen 5, jól 7, egyszerűen 11, két óra bukott 2, egy évre 1.
Pancsovai áll. főgimn.: vizsgát tett 5, jelesen 1, jól 1, egyszerűen 3, nem bukott senki.
Pozsonyi ág. ev. lyceum: vizsgát tett 30, jelesen 3, jól 7, egyszerűen 16, két óra bukott 4.
Soproni áll. főreál: vizsgát tett 10, jelesen 2, jól 1, egyszerűen 6, két óra bukott 1.
Széchyudvarhelyi r. kath. főg.: vizsgát tett 27, jelesen 3, jól 7, egyszerűen 13, két óra bukott 3, egy évre 1.
Széchyudvarhelyi áll. főreál: vizsgát tett 9, jelesen 2, jól 3, egyszerűen 4, nem bukott senki.
Temesvári kath. főgimn.: vizsgát tett 42, jelesen 7, jól 7, egyszerűen 20, buktak 8-an.
Trencsén kath. főgimn.: vizsgát tett 15, jelesen 4, egyszerűen 6, két óra bukott 1.
Verscei áll. főreál: vizsgát tett 10, jelesen 3, jól 3, egyszerűen 4, nem bukott senki.
Veszprémi r. kath. főgimn.: vizsgát tett 28, jelesen 7, jól 9, egyszerűen 11, két óra bukott 1.

VEGYESEK.

A modori polgáriskola ifjúsága július 30-án a szegény tanulók segélyalapja javára ének-, zene- és szavaló előadást tartott. A műsor előtt: *Petőfi emléke*. Az előadás műsora a következő volt: 1. «Hymnus», énekelte a vegyes énekkar. 2. «Sonatina», Haslinger T.-tól, zongorán előadták Hrdy B. és Krätsmár A. 3. «A maeskafiak», Greguss A.-tól, szavalta Bakos Erzs. 4. «Rondó», Weber J.-tól, zongorán előadták Heller M. és Horony J. 5. «Emlékszel-e?», román dal Deckker N.-tól, énekelte a leányok kara. 6. «Utolsó ábrándok», Palotás Gy.-tól, zongorán előadta Valentényi Leó. 7. «Pistika», Czuczor G.-tól, szav. Valentényi Gáspár. 8. «Nach dem Ständchen», salon-darab Lasek B.-tól, zongorán előadta Harony Jolán. 9. «Magyar dalok», énekeltek Prohácka A. és Valentényi L. 10. «Hunyadi L. nyitánya», Erkel F.-tól, zongorán előadta Heiler Pál. 11. «A nándori fogoly», Tarkányi B.-tól, szavalta Hyl Mária. 12. «Sonata», Mozart A.-tól, zongorán előadta Valentényi Gáspár. 13. «Magyar dalok», énekelte a vegyeskar. 14. «Figaro házassága és Così fan tutte», nyitányok Mozart A.-tól, zongorán előadták Valentényi G. és L. 15. «Zárószó», mondta Simko Vilmos. 16. «Induló», Janda J.-tól, zongorán előadták Heller P., Lenhardt O. és Valentényi L.

Petőfi-ünnep. A b.-gyarmati illetőségű középiskolai tanulók Petőfi Sándor halálának 50 éves emlékét kegyeletes díszünnepélyvel ülték meg f. hó 30-án d. e. 10 órakor a polgári iskola dísztermében. (Sajnos, hogy az ünnep lefolyásáról nem kaptunk bővebb tudósítást. Szerk.)

Szünidei utazások. *Feszler Géza, Feszler György, Jonescu Péter* lugosi és *Crenianu Lajos* balázsfalvi gimnázisták gyalog kirándulást tettek Resiczáról Krassován, Aninán, Stajerlakon és Marillán keresztül Oraviczabányára, onnan pedig ugyanazon úton vissza.

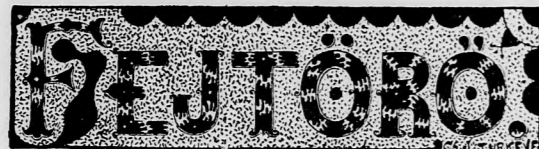
Népmagyarosítás. A két Adler fiú, mind a kettő budapesti diák, *Aczélra* magyarosította nevét.

Felvétel a konzuli akadémiába. A cs. és kir. konzuli akadémián a jövő tanévvel több 1300 és 1000 forintos alapítványi hely vár betöltésre. A helyekre magyar és osztrák honos ifjak pályázhatnak, a kik felvételi vizsgálatot tartoznak tenni. A folyamodásokat a királyi körúti s a közös külügyi miniszteriumokhoz kell benyújtani szeptember 1-ig. Mellékelni kell honossági, oltási, születési és egészségi bizonyítványt. A feltételek: érettségi bizonyítvány, a német és francia nyelv tudása. A felvételi vizsgálat október elején lesz, még pedig a történelemből, a westfalai békétől az 1878-iki berlini kongresszusig tartó időből, szabad német dolgozat, fordítás németből francziára és viszont. Az okmányokat az akadémia igazgatóságához kell küldeni (Bécs, Favoritenstrasse 15. szám.)

Football-csapat. A szentgotthardi gimnázisták felbuzdulva a labdarúgó-játék nagy elterjedtségén, a lapunkban megjelent közlemények hatása alatt megalkították az első Football-csapatot. Kívánjuk, hogy minél több goalt csináljanak s a labdarúgás egészségökre váljék.

Szünóra címen *Endrődi Béla, Endrődi Sándor*nak, jeles poétáknak gimnázista fia egy piczi lapocskát szerkeszt, mely négy oldal terjedelemmel minden hó 15-én jelenik meg s ára egész évre 1 frt 20 kr. Szerkesztőség Havas-utca 7. szám.

A csurgói ev. ref. főgimnázium «Csokonai-önképzőkör»-ének pályatetelei közül csak a «Kurucz-nóták Thaly gyűjteményében és Endrődy S. feldolgozásában» cz. díja volt kiadható — 5 forinttal megtoldva — Stampfer Mór VIII. o. tanulóknak, sikerült munkájáért. Horatius «Ad Lollium» cz. alexandrinokban való lefordításáért jutalmat kaptak Ivanics K. VIII. és Halka J. VII. o. tanulók.

Jeitige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Irodalomtörténeti kérdés:

Ki volt azon jeles író a múlt században, ki a szatmári békétől a magyar testőrség fellépéséig terjedő sivar korszaknak egyik kimagasló alakja volt? Egyike volt a nyelvújítóknak, írt vallásos, bölcseleti költeményeket, de legnevezetesebbek prózai munkái. Munkáit Toldy Ferencz adta ki. Hol és mikor született, hol és mikor halt meg?

Történelmi kérdés:

Ki volt azon lengyel hős, a kinek vezérlete alatt a lengyelek 1794-ben hősiessé küzdöttek? Melyik magyar költő énekelte meg és milyen cím alatt?

Számítási kérdés:

Egy község 40.000 korona kölcsön fejében 2500 korona évi tiszta jövedelmet hajtó erdejét engedni át használatra. Mily ideig engedheti meg ezen község az erdő használatát, ha a százalék 5?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. augusztus 13.

A 30. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Caprera. Történelmi kérdés: Juda Makkabi. Képrejtvény: Borban a gyöngy fölfelé megy, jól teszi.

Helyesen fejtették meg: Polnitzky Leo, Hartmann Gaston Iovag, Sebők Dezső, Luft József, Beer Zsigmond,

Techet Károly, Paksy József, Litsek Zoltán, Stand Gábor, Lichtenstern Béla, Pláger Leo, Buzáth Jenő, Laufer Rezső és Ödön, Böhm Gyula, Acs Nagy István, ifj. Deil Jenő, Zs. Tóth Albert, Szabó Ferencz, Vadás Zoltán, Borosnyay Oszkár, ifj. Klimkó Mihály, Bagoly S., Mandel Miksa, Schwitzer Zoltán, N. Botka Andor, Pais Dezső, Faix Károly, Farmasy Antal, Fejes István, Feuermann Miklós, Antony Gyula, Aczél (Adler) testvérek, Laban Antal, Zakár Lajos, Krausz Nándor, Balassa László, Szenyovszky Ferencz, Danzinger Kálmán, Lázár Béla, Wittmann György, Klein Ignác, Bohrandt Lajos, Kemény Antal, Gergelyi Jenő, Nyárády László, Puskás Endre, Géczy Géza, Jakabb Gyula, Horváth Sándor, Tóth Gyula, D. Puskás Jenő, Rodovitz Tivadar, Krepelka Ferencz, Goldmann Arthur, Herczeg Ernő, Bartsch Sándor, Kenedich Ede, Mócsy Zoltán, Glasner Győző, Braun Endre, Windt Lajos, Szeremley Császár Loránd, Krafka Boriska, Csakihen Károly, Izsák Gyula. *Andruska Venczel.*

A kitzött könyvjutalmat, Verne: «Öt hét léghajón» című művét *Andruska Venczel* tanuló nyerte el Szegeden

SZERKESZTŐI TELEFON.

Pataki. A Petőfi óda nem vált be. Olyan jó versekből volt módunk válogatni, hogy ezt igazán nem használhattuk. — **L. L.** A lapot csak úgy küldjük, ha előfizetnek rája, tegye meg ezt tehát unokafivére helyett s a lap tovább is járni fog. — **S. Z.** Arad. Úgy tudjuk, hogy igen. — **L. B. N.** Szombat. Azt nem árulhatjuk el. — **T. G.** Déva. Az a tudósítás oly késői, hogy most már szégyenlenők kiadni. — **Caesar.** Olyan nemű közleménynek bővében vagyunk. — **G. K.** Sebnitz. Majd sorát kerítjük. — **B. K.** Bár idejében jött a cikk, de helyette jobbnak véltük azt adni, a mit ma közlünk. Üdv. Egyik dolgozata elnyerte a pálmát. — **R. D.** Szellemes megjegyzései nem egészen találók. Üdvözlét. — **Cs. K.** A versike nem jó. Ime egy szakasz prózában, de egyfolytában írva: Kicsiny madárka zöld lombra szállva újra zengi dalát és üt az óra bucsúzóra: légy áldva jó barát!

Lapunk kiadóhivatalában kapható:

Arany János Toldijának fejtegetése.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL, főgymn. tanár.

Ára 30 krajczár.

MAGYAR DIÁKSZÓTÁR

Irta

Dr. DOBOS KÁROLY.

Ára 50 kr.

MAGYAR IRÁSBELI FELADATOK.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL,
főgymn. tanár.

Több mint ezer magyar feladatot tartalmaz
vázlatokban s kidolgozva.

Ára a 400 oldalra terjedő szép kiállítású munkának
2 forint.

Megrendelhető a Tanulók Lapja kiadóhivatalában.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 fjt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Fél évre ... 2 fjt 40 kr.			
Egész évre ... 4 fjt 80 kr.			
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		

A VIRTUS ÉS A KÖNNYELMŰSÉG.

(*) Lapunk hír-rovatában ismét egy gyászos következményű esetről vehetnek tudomást olvasóink. Alig száradt meg a hant egy másik korán elhunyt ifjú koporsója fölött, most ismét több eggyel a sir, a mely a nemzet reményének, az ifjúság egy tagjának tetemei fölött domborul.

Ismét egy végzetes balesetről van szó, melynek áldozatul egy hatodosztályos gimnazista esett Szatmáron.

Nem ismerjük ezt az esetet oly körülményesen hogy valóságos tényeket hozhatnánk fel, s nem is akarunk egy szerencsétlenül járt ifjú sirja fölött kárhóztató beszédet tartani, hanem csak az alkalmat ragadjuk meg, hogy óva és kérve intsük az ifjúságot, hogy mérsékelje a korával járó ifjú tüzet s vonja le a szomorú esetekből a consequentiákat.

Hogy Markovits Sándor szatmári diák virtuskodásának, vagy könnyelműségének lett-e áldozatja, — nem tudjuk. Azt azonban megilletődéssel látjuk, hogy az ideai nagy vakációban szokatlanul nagy azon szerencsétlenségek száma, a melyek az ifjúság körében fordultak elő.

Csak a közel múlt napokban mentett ki egy aradi diákot éppen a tanárja a Tisza hullámai közül. Alig pár hete közöltük az ifjú Éhen Gyula tragédiáját s ugyanakkor felsoroltunk néhány esetet azon szerencsétlenségek közül, melyeknek mind csupa tanuló ifjú esett áldozatul.

Különös játéka a véletlennek, hogy az idén történik annyi baleset a deákokkal! Mi, a kik meglehetősen ismerjük a diák természetét — a nélkül, hogy az áldozatok emlékét bántani akarunk — két dologra visszük vissza ezek forrását: a virtuskodásra, meg a könnyelműségre.

Volt alkalmunk mind a kettőről személyes

tapasztalatokat szerezni. A fiatal, 15—16 éves diákok némelyikének hiába beszélünk, ő merész dolgokra, u. n. Bravurokra vágyakozik. Boldog, ha nagyobbat ugrik; büszke, hogy a byciklje örületesebb sebességgel száguld, mint társáé; ha puskája jobban találja a célt, mint pajtásáé; ha a szabad vizen messzebb beúszik, mint a másik; ha a robogó villamos kocsira felugorhatik, vagy menetközben arról egy biztos ugrással a földre terem; vagy . . . óh sok ilyet lehetne felhozni, — de minek részletezzünk? Minek említsük gyászos pusztulását annak a kis deáknak, a ki a futásban kimelegedve — csupa virtusból, mert hiszen neki nem árt meg — egy hajtásra kiitta a friss forrás vizet, s nem sokára virágos sir alá került; vagy azét a deákét, a ki fogadásból egy dunamenti községben a malomkerekek alatt akart átúszni: egy eredményre jutunk, arra, hogy ezek mind hősök akartak lenni a társak szemében és — sajnálatra méltó áldozatok lettek.

Az én volt iskolatársaim közt is volt egy ilyen hős; szegény, derék, jó fiú volt. Ő a tornászátára volt büszke, s egy veszedelmes productionál leesett és szörnyet halt. Azóta mi, az egész intézet, felhagytunk a virtuskodással, a mely ettől kezdve a szellemi téren való versenyzésre szorult le. A mi ott virtus, az igazi virtus és elkövetéséhez nem is kell semmi könnyelműség.

Figyelmébe ajánljuk az ifjúságnak, hogy maradjon a mértékletesség korlátai között.

Minden excessus megfoszulja magát s következményei gyakran oly természetűek, melyeknek tán egy egész élet boldogsága esik áldozatul.

A benned égő tüzet őrizd meg azokra a pillanatokra, a melyekben valóban szükség lesz a lobogó lángra, — addig pedig csak maradjon jól elrejtve.